VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY
FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV URBANISMU
DEPARTMENT OF URBAN DESIGN

DOSTAVBA MĚSTSKÉHO BLOKU STUDIE DOSTAVBY MĚSTSKÉHO BLOKU MEZI ULICEMI KOLIŠTĚ, CEJL A VLHKÁ

COMPLETION OF A CITY BLOCK URBAN DEVELOPMENT STUDY OF A CITY BLOCK BETWEEN THE STREETS KOLIŠTĚ, CEJL A VLHKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE — Jarmila Fučíková
AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE — doc. Ing. arch. Karel Havliš
SUPERVISOR

BRNO 2017

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

1. ČÁST ANALYTICKÁ

HISTORICKÝ VÝVOJ

Daná lokalita je specifická svou polohou. Leží na okraji brněnské okružní třídy, a tedy na hranici dvou městských struktur – historického jádra a původních předměstí s menšími domy - nejčastěji o 4 nadzemních podlažích - se dvory či zahradou. Do poloviny 19. století byly tyto dvě rozdílné struktury odděleny pásem hraded.
V souvislosti s politickými změnami, které směřovaly k demokratické společnosti, byly hradby odstraněny, a po vzoru vídeňské Ringstrasse byla vybudována brněnská okružní třída. Třída představuje reprezentativní lem obklopující centrum Brna a vytváří městské prostory s rozdílným charakterem i funkcí. Zahrnuje dopravní i společenské aktivity a spoluvytváří obraz města. Tato třída prošla mnohými úpravami, přesto hlavní myšlenka umístění staveb sloužících veřejnosti na tento okruh zůstala zachována. Území za hranicí hradeb bylo v 19. století výrazně ovlivněno rozvojem průmyslu, byly zde postaveny továrny – např. textilní výrobna Mosilana a také železniční viadukt. Celkově jde o různorodou zástavbu, co se týče hmot i proporcí. Bohužel zde nikdy nevznikla plnohodnotná městská zástavba.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Území na západ od Koliště je spíše chudší čtvrť, která je často vnímána jako brněnský Bronx. Žijé zde některé sociálně slabší skupiny, často zde vidíme vytlučená, zamřížovaná okna, dveře provizorně "zateplené" dřevotřískovou deskou s oprýskanou omítkou neurčité barvy. Po stránce občanské vybavenosti je tato oblast rovněž chudá, najdeme zde např. zastavárny nebo obchody s levnými potravinami. Nacházejí se zde ale i hodnotné stavby, jako např. obytný dům arch. Otto Eislera na Cejlu – tj. budova dnešního policejního ředitelství, či fragment bývalé Edisonovy továrny v ulici Vlhké.Mezi klady tohoto území bych zařadila blízkost historického jádra a poměrně dobrou dopravií obsluhu.

Negativní vliv na území má zde dopravně přetížené Koliště. Z původní reprezentativní třídy se stala frekventovaná dopravní tepna která je součástí městského okruhu a denně zde projede více než 50tis. aut. Hluk a prašnost značně ovlivní jihozápadní domy v plánované dostavbě městského bloku. Z hlukové analýzy vyplývá, že funkce bydlení orientovaného do Koliště zde není možná. Respektive byla by možná pouze za předpokladu protihlukových opatření, nebo umístění funkce bydlení do vyšších podaží. Vhodnější jeproto navrhnout do těchto míst spíše budovy občanského vybavení nebo administritvy.

Problémem souvisejícím s Kolištěm je vysoká rychlost pohybu aut a velký počet dopravních nehod na rizikové křižovatce Cejl X Koliště. Křižovatka je nepohodlná jak pro chodce, tak i pro řidiče, proto dále v urbanistické části navrhuji po konzultaci s panem ing. Košťálem , dopravním specialistou, úpravu jízdních pruhů.

Dále z analýz vyplynulo, že daným územím dřívě protékala říčka Ponávka. Ta byla koncem 19. století odkloněna a stoka nadále sloužila pouze jako pomocná, např. v době větších dešťů. V současné době je však stoka nevyužívaná,, a můžeme proto stoku odstranit a navrhnout zde potřebné podzemní parkování.

II. ČÁST URBANISTICKÁ

ŠIRŠÍ VZTAHY

Využití území v širším slova smyslu v současné době zdaleka neodpovídá obrazu, jakému by se v tak těsné blízkosti historického centra předpokládalo. Z pohledu urbanistického jde o neucelenou volnou zástavbu s množstvím proluk a zchátralých budov.

Základní myšlenou navrhovaných širších vztahů je nahrazení volné neuspořádané zástavby s prolukami a zchátralými továrnami novou komapaktní blokovou zástavbou, s doplněním podzemního parkování a oživením vnitrobloků. Důležitá je rovněž obnova veřejných prostrasntví, a doplnění občanské vybavenosti, které jsou zde pouze minimálně. To by zatraktivnilo celou lokalitu na západ od Koliště, a mohlo by to vést ke zlepšení celkové situace upadajícího městského prostředí

V širších vztazích jsem částečně vycházela z urbanistické studie studenta Martina Klašky, který se tímto území zabýval podrobněji, a myslím že jeho řešení je vhodně navržené. V návrhu se vyhýbám regulačnímu plánu , který navrhuje další dopravní tepnu - tzv. Bypass rovnoběžně s kolištěm. Toto řešení by dle mého názoru přivedlo do centra ještě více aut a navíc necitlivě zasahuje do stávající struktury. Navrhuji však založení nových ulic pro lepší orientaci a propojení v dané lokalitě.

NÁVRH KONKRÉTNÍHO ÚZEMÍ

Konkrétní řešené území patří pod městkou část Brno-Zábrdovice a je ohraničeno ze severu ulicí Cejl, ze západu ulicí Koliště a z východu ulicí Vlhkou. V tomto území chybí prostorové vymezení a definování charakteru, které by přispěli ke kvalitnějšímu využití. Poměrně velká plocha s vysokým potenciálem rozvoje prázdné místo ve městě.

Navrhuji zde úpravu řešení křižovatky a posunutí jízdních pruhů tak aby na sebe lépe navazovaly. Dále navrhuji vjezd a podzemní parkování z ulice Vlhké. Rozhodla jsem se nezatěžovat Koliště dalším výjezdem aut, a proto vjezd i výjezd jdo podzemního parkování je navržen z ulice Vlhké. Toto řešení se jeví jako vhodné protože se odtud díky dopravnímu řešení řidiči dostanou do všech směrů aniž by museli objíždět bloky, jak by tomu pravděpodobně bylo při umístění vjezdu do ulice Koliště. Navíc zde není takový provoz jako na kolišti, proto vjezd i výjezd bude pro řidiče pohodlnější.

Široký chodník přiléhající k řešené parcele na Kolišti bude součástí veřejného parteru a bude dotvářet atmosféru města. Bude doplněn lavičkami a zelení a od doprvaně vytíženého Koliště bude oddělen stromořadím. Povrchově bude odlišen pás pro cyklisty a pohotovostní parkování, které budou mít větší rastr zámkové dlažby než pěší část. Na chodníku bude umožněno zastavit pro doplnění zásobování nebo pro odvoz odpadků.

U křižovatky Koliště X Cejl, navrhuji dominantní vysokou budovu s 9.podlažími která vyčnívá před sousední budovu policejního ředitelství a opticky tak dělí prostor náměstí od rušného Koliště. Do této budovy navrhuji přemístit policejní ředitelství, a původní obytný dům Otto Eislera se tak může navrátit funkci bydlení.
Dále do ulice Koliště navrhuji budovu hotelu s veřejnou restaurací. Dříve v tomto místě stával hotel, který byl za války zbořen. Myslím si ale, že vzhledem blízkosti nádraží a historického centra by zde provoz hotelu mohl znovu dobře fungovat. Další budovou je polyfunkční dům, kde v prvním patře je veřejný parter s občanskou vybavveností, ve 2. - 5. patře kanceláře, a v posledním patře navrhuji bydlení. Posledním domem v proluce by pak byla budova občanské vybavenosti, konkrétně budova sportovně-kulturního centra, kterou se zabývám podrobněji v architektonické části. Budova by svým charakterem mohla přilákat nové lidi do lokality a oživit tak ponurou atmosféru místa. Všechny navrhované budovy by pak měli v prvním podlaží veřejný parter, který by rovněž pomohl obnovit charakter městského prostředí. Tři budovy orientované do zklidněné ulice Vlhké respektují funkci bydlení s parterem, která je pro tuto ulici typická.

V jižní části proluky navrhuji pěší pasáž, která propojí ulici Koliště s ulicí Vlhkou. Ve vnitorbloku je pasáž z jedné strany otevřená směrem do zeleně vtirobloku. Z druhé strany navrhuji jednopodlažní objekt s funkcí denního centra pro matky s dětmi, který opticky uzavírá vnitroblok a současně ho obohacuje o novou funkci, která bude veřejně přístupná přes pasáž.

II. ČÁST ARCHITEKTONICKÁ

A) BUDOVA ORIENTOVANÁ DO KOLIŠTĚ

Activity Center / Sportovně- kulturní centrum

Idea

Okružní třída. Ring. Koliště. Místo s velkým předpokladem rozvoje občanské vybavenosti města a současně velmi zanedbané území v blízkosti historického jádra. Tato lokalita je svými klady i zápory vhodná pro vybudování budovy občanské vybavenosti, která by postupně navrátila život upadajícího nákupního parteru v okolí a vdechla do území atmosféru městského bulváru. Můj návrh poukazuje na potenciál místa a je možnou odpovědí na otázku, jak přilákat nové lidi do této lokality a tím pozvednout celkovou kvalitu městského prostředí

potenciál místa

lokalita na hranici dvou městských struktur

.

Co je Activity Center?

Jde o místo, poskytující volnočasové aktivity mladým lidem. Nové společenské a kulturně sportovní centrum slouží dvojímu účelu. Jednak pro společenskou interakci mezi mládeží z různých společenských vrstev či věkových skupin, a jednak poskytuje prostory pro rozvoj pohybových a uměleckých dovedností. Je určeno především pro mládež ve věku od 10 do 20 let, ale mohou zde být zavedeny i speciální programy pro mladší případně starší skupiny. Centrum nabízí organizované vzdělávací programy pro pohybové aktivity, jako např. tanec, jóga nebo horolezectví. Dále pak programy výtvarné a hudební. Mimo to je zde volná možnost setkání a spolupráce, což podporuje sociální integraci a celkové zvýšení intelektu návštěvníků.

Koncept

Architektonický návrh vychází z programu budovy, a proto by měl být otevřený, přátelský a atraktivní pro mládež. Hmotové řešení vychází z elementárního kvádru, který respektuje charakter Ringu. Budova je šestipodlažní a je rozdělena na tři odvětví - výtvarné umění, hudba a sport, přičemž každá dvě patra pak slouží jednomu odvětví. Prostory, u kterých je požadována vyšší světlá výška jsou navrženy přes dvě patra a jsou přiznány i na fasádě. Na fasádě je střídmý, ale přesto hravý rastr oken, který působí poutavě. Tři velké prosklené plochy dvoupodlažního výtvarného ateliéru, lezecké stěny a koncertního sálu umožňují optické propojení s exteriérem a lákají kolemjdoucí dovnitř. Kontrastní úzká okna naopak evokují zvědavost – co dálšího centrum nabízí ?

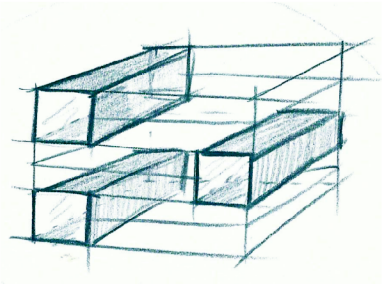

Návrh by se dal rozdělit na zónu společenskou a zónu aktivní.

Společenská zóna je charakteristická volným programem a za cíl má sociální interakci. Je umístěna v centru budovy a vybízí tak ke konverzaci či vzájemné spolupráci. V prvním podlaží plní společenskou funkci vstupní lobby s kavárnou a galerií, v dalších podlažích je to rozšířená společenská chodba, dopněná o posezení nebo třeba sportbar. V posledním podlaží se nachází společný co-working a relaxační střešní terasa.

Zóna aktivní zahrnuje specifické učebny, ateliéry nebo tělocvičny, kde je program organizován pod vedením lektorů. Aktivní zóna obklopuje zónu společenskou a zahrnuje jak malé učebny, tak i plnohodnotné tělocvičny. První dvě patra jsou věnovány umělecké činnosti. Je zde např. výtvarný ateliér, ateliér grafiky nebo řemeslné dílny. Další dvě podlaží jsou určené pro komunitu hudebníků a tanečníků, se společným víceúčelovým sálem. Páté patro je zaměřeno na sport a zábavu a najdeme zde např. lezeckou stěnu, fitness nebo sál pro jogu. V posledním podlaží jsou vyhrazeny místnosti pro vzdělání a co –working.

Konstrukční řešení

Jde o šestipodlažní železobetonový skelet, s rastrem sloupů 8,1m. Rastr vychází z podzemního parkování které je pod objektem navrženo na pěti polopatrech a celý objekt je založen na pilotách. Stropy budou železobetonové se skrytými průvlaky. Průřez sloupů je čtverec 500x500mm, Tloušťku desky navrhuji předběžně 350 mm, přičemž v další fázi by se rozměry upřesnily dle výpočtu statika.Konstrukční výška parteru je 4,4m, u ostatních podlažích je to 3,5m. Vertikální komunikaci v budově zajišťuje schodiště s výtahem, které je chráněnou únikovou cestou typu A. V prvním podlaží schodiště přístupné jak z pasáže tak i z lobby centra. Schodiště je uměle osvětleno a větráno vzduchotechnikou, která je umístěna v jádru vedle výtahu. Celý objekt je větrán vzduchotechnikou, která povede v podhledu pod stropy v každém podlaží . Objekt je řešen bezbariérově. Fasáda je z pohledového betonu, okna jsou fixní systému schüco. Na objektu je navržena plochá sřecha.

A) BUDOVA ORIENTOVANÁ DO VLHKÉ

Cluster / co-housingové bydlení

Idea

Mnoho výzkumů i praktické zkušenosti dnes ukazují, že architektonické prostředky dokážou vytvořit podporující prostředí pro vznik a rozvoj mezilidských vztahů.

Výhody Co-housingu oproti běžném anonymní formě bydlení:

- vzájemná výpomoc mezi sousedy
- vyšší pocit bezpečí
- ekonomicky výhodnější – sdílení některého vybavení
- sociální kontakt

Koncept

Cluster je bytový dům, který je založen na principu co-housingového bydlení. Nabízí elementární bytové jednotky s koupelnou a malým kuchyňským koutem, které jsou obohaceny o prostory sdílené všemi nájemníky. Společná jídelna, obytná galerie, pracovna nebo venkovní terasa vybízí ke vzájemné komunikaci mezi obyvateli domu, a tak vytváří zázemí pro vznik určité komunity, tedy co-housing. Každá domácnost vlastní plně zařízená soukromá studia a zároveň spoluvlastní prostory a společné vybavení. Cílovou skupinou jsou měšťané žijící mimo tradiční rodinný systém – např. studenti, singles nebo páry, kteří nechtějí žít sami.
Bytový dům se skládá ze dvou základních modulů - single a double.

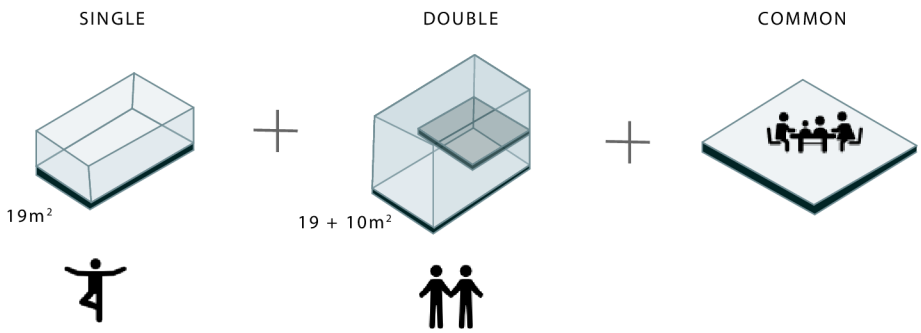

Konstrukční řešení

Jde o šesti podlažní objekt navržený ze zděného systému porotherm. Součástí objektu je rampa do podzemních garáží. Objekt je založen na pilotách a není podsklepen. Vertikální komunikaci v objektu zajišťuje výtah a schodiště které je přirozeně větratelné a osvětlené. Jde o požární únikovou cestu typu A. Konstrukční výška podlaží je v prvím patře 4m, v ostatních podlažích 3m. Stropy jsou z nosníků porotherm POT a vložek MIAKO. Fasáda je béžová probarvovaná omítka, v prvním podlaží je navržen fasádní obklad z dřevěných velkoformátových panelů parklex, ketré jsou bezúdržbové a odolávají vlivům klimatu. Na jižní fasádě jsou navrženy balkony, které budou řešeny vykonzolováním nosníků POT. Střecha je plochá s pochůzí terasou.